

Co říkají výzkumy o metodě „učíme se navzájem“

A. S. Palinscarová a A. L. Brownová (1986) zjistily, že se při použití techniky „učíme se navzájem“ zlepšilo porozumění textu u žáků již po 15 – 20 dnech. Podle další studie Palinscarové a Klenkové (1991) nejen že se porozumění textu u žáků zlepšilo takřka okamžitě, ale zlepšení mělo trvalý charakter. Obzvláště velký užitek přináší tato technika žákům s poruchami čtení, pokud se používá při nápravných hodinách (Cooper et. al., 2000) a také když se využívá při výuce žáků ze sociálně vyloučených komunit a se špatným sociokulturním zázemím (Carter, 1997). I když metoda „učíme se navzájem“ byla původně určena pro druhostupňové žáky s potížemi ve čtení, prokázalo se, že velmi úspěšně pomáhá žákům i na prvním stupni – i u nich se dosahuje dobrých a trvalých výsledků v porozumění čtenému textu. A to jak u žáků, kteří se učí ve velkých skupinách, tak při práci v malých skupinách vedených učitelem a i při práci ve skupinách vedených samotnými žáky (Cooper et. al., 2000, Palinscarová & Brownová, 1984, 1986, Palinscarová & Klenková, 1991, 1992). Rosendhine a Meister (1994) prozkoumali výsledky šestnácti studií zaměřených na „učení se navzájem“ a dospěli k závěru, že „učíme se navzájem“ je technika, která spolehlivě rozvíjí čtení s porozuměním.

Blíže k jednotlivým strategiím

1. Předvídání

Při předvídání čtenáři odhadují a předjímají, co se asi stane v textu dál. Čtenáři mohou využít informace z textu a svou předchozí zkušenost a znalosti k tomu, aby vytvářeli logické předpovědi před četbou a pak během četby. Když například se žáky čtete krátká fabulovaná vypravování, ved'te studenty k tomu, aby si všímali, jakou strukturu má text takových příběhů. Udělejte společně se studenty přehled o tom, které prvky lze v povídkách obvykle nalézt: postavy, prostředí, zápletka, řešení, téma a ponaučení. Než se dáte do čtení, ved'te studenty k tomu, aby si prohlédli obálku knihy, kterou budou číst, titul, ilustrace. Nechte je hledat nápovědi na to, kde se asi bude příběh odehrávat, jaké postavy v něm budou vystupovat, jaké klíčové události se asi přihodí v příběhu. Když čtete se třídou naučnou literaturu nebo literaturu faktu, diskutujte o titulcích v textu, ilustracích a jiných typech zobrazení – mapách, grafech, tabulkách. Nechte studenty předvídat, co se asi dozvědí z této četby. Ať už čtete jakýkoli typ textu, přerušujte četbu pravidelně a vyzývejte studenty k tomu, aby předvídali na základě dosud získaných vodítek, co bude dál, jak se bude příběh nebo obsah textu vyvíjet. Jako doplněk k předvídání můžete využít různé grafické organizátory a záznamové listy vhodné pro čtený text, jako je třeba mapa povídky. Grafické organizátory pomáhají studentům předvídat, co bude dál.

Slovník, který studenti mohou využít při předvídání, by měl zahrnovat obraty jako (Mowery, 1995):

Myslím, že ...

Vsadil bych se, že ...

Jsem zvědav, zda ...

Představuju si, že ...

Očekávám, že ...

Řekl bych, že ...

Předvídám, že ...

Předvídání je strategie, která pomáhá žákům v tom, aby si stanovili účel a smysl četby a pomáhá jim dále při průběžném monitorování toho, jak rozumějí. Umožňuje studentům více vzájemných kontaktů mezi nimi a textem – četba se stává více interaktivní. Předvídání také způsobuje, že zájem studentů o text, který mají číst, vzroste a že zároveň vzroste i to, nakolik textu rozumí. Žáci mají obvykle předvídání rádi a tak ho provozují se zájmem.